

CID: BE14-007

УДК 338.43(477)

**AGRICULTURAL BUSINESS OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF
SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT OF TERRITORIES
АГРАРНИЙ БІЗНЕС УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ**

Bashlai S. V. / Башлай С. В.

s.e.s., dots. / к.э.н., доц.

ORCID: 0000-0002-2247-5440

SPIN: 0000-0000-2621-0781

Sumy National Agrarian University, Sumy, G. Kondratieva, 160, 40000

Сумский национальный аграрный университет, Сумы, Г. Кондратьева, 160, 40000

Анотація. Робота містить тезисні висловлювання з приводу актуальності імплементації принципів Сталого розвитку суспільства в економічному просторі України. Об'єктом дослідження перспектив та наслідків такого впровадження стали аграрна сфера господарювання та її територіальний базис – сільські території країни. Підкреслено, що територіальна привабливість сільських територій в подальшому має формуватися на засадах врахування триєдиної складової ключових напрямків розвитку – бізнесу, екології та громади. Наголошено, що розвиток аграрного бізнесу на засадах сталого розвитку сприяє прогресу в соціальній сфері, стійкому економічному зростанню, забезпечує зайнятість населення, ефективне управління, що відповідає Цілям сталого розвитку.

Ключові слова: економіка, аграрний бізнес, сталий розвиток.

Abstract. The work contains abstracts on the relevance of the implementation of the principles of sustainable development of society in the economic space of Ukraine. The object of study of the prospects and consequences of such implementation was the agricultural sector and its territorial basis - rural areas of the country. It is emphasized that the territorial attractiveness of rural areas in the future should be formed on the basis of taking into account the threefold component of key areas of development - business, ecology and community. It is emphasized that the development of agrarian business on the basis of sustainable development contributes to progress in the social sphere, sustainable economic growth, provides employment, effective management that meets the Sustainable Development Goals.

Key words: economy, agrarian business, sustainable development

Вступ. У нинішніх умовах зтяжного торгової напруженості і високої політичної невизначеності перспективи глобального зростання значно погіршилися. Це загрожує підірвати прогрес на шляху до викорінення бідності, підвищення рівня життя і створення достатньої кількості гідних робочих місць. В цілому уповільнення зростання світової економіки за останній рік супроводжувалося різким уповільненням міжнародних торгових потоків і світової виробничої активності. На цьому тлі, за оцінками ООН, глобальне зростання сповільнилося до 10-річного мінімуму в 2,3 % в 2019 році. Очікується помірне прискорення темпів зростання, при цьому середнє зростання світового валового продукту прогнозується на рівні 2,5 % в 2020 році і 2,7 % в 2021 році.

Зростання доходу на душу населення, згідно з прогнозами, складе в середньому лише 1,5 % у 2020 році та 1,7 % в 2021 році, при значних відмінностях між регіонами. Фінансова нестабільність, зокрема підвищена

заборгованість, представляє собою джерело ризику для фінансової стабільності і знижує стійкість економіки до потрясінь [1].

У той же час короткострокові і довгострокові ризики, пов'язані з кліматичною кризою, стають все більш серйозною проблемою для багатьох країн. У багатьох країнах соціально-економічні наслідки низьких темпів зростання продуктивності праці збільшуються скороченням частки робочої сили і збільшенням нерівності в оплаті праці. Для багатьох країн, що розвиваються збереження надмірної залежності від сировинних товарів залишається ключовою проблемою. Значна кількість країн як і раніше страждають від наслідків падіння цін на сировинні товари в 2014-2016 рр., що призвело до постійних втрат виробництва і скорочення масштабів бідності.

А коли в поле зору потрапляють такі країни, як Україна, економіка якої серйозно залежить від запасів природного пального, проблемою є викиди парникових газів, надзвичайно важливим є перехід від старої системи зростання до нової, більш прогресивної, – сталої.

Саме вона покликана забезпечити скорочення викидів парникових газів, диверсифікацію енергетичної бази, застосуванням системи альтернативних енергоносіїв, долучення до нових енергоефективних технологій, що забезпечуватимуться енергією власного видобутку. І всі ці чинники матимуть якісно інший кращий та більш ефективний, вплив на процес зростання.

Безперечно, зазначені зміни матимуть певний ефект на зростання економіки в короткостроковій та середньостроковій перспективі.

Основний текст. Економіки стають більш сучасними та більш технологічними, розвивається малий та середній бізнес, вдосконалюються виробничі процеси. Все це призводить до появи та розвитку нових навичок. Економіка загалом отримує новий імпульс до розвитку.

Вітчизняний агробізнес, особливо, представники великого сегменту галузі, все активніше намагається впроваджувати програми сталого розвитку підприємництва. Вони передбачають стабілізацію та прогресивний розвиток економічної, екологічної та соціальної складових агробізнесу. Це розвиток, який задовольняє потреби сучасності, не ставлячи при цьому під загрозу можливість наступних поколінь задовольняти свої потреби. Сталий розвиток передбачає інтегрування цілей високої якості життя, здоров'я та добробуту із соціальною справедливістю, забезпеченням здатності планети підтримувати життя в усьому його розмаїтті. Змісту поняття «sustainable development» також відповідає переклад «життєзберігаючий розвиток».

В такий спосіб великий бізнес визнав існування глобальних проблем щодо захисту навколишнього середовища та соціальної нерівності в людському суспільстві. В рамках вирішення цих проблем були сформовані ключові критерії формування бізнес-середовища: екологічна, соціальна та управлінська стійкість. Вони покликані визначати цінності компаній, моделі їхнього управління та відповідність їхніх стратегій в досягненні цілей сталого розвитку ведення ними власного бізнесу. Відповідно, екологічні та соціальні принципи характеризують рівень функціонування компанії на благо навколишнього

середовища та суспільства, а належний управлінський принцип – це критерій етичності корпоративної політики суб'єкта підприємництва.

Досягнення параметрів розвитку людства, що були офіційно закріплені в документі «Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development» (Перетворення нашого світу : порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року), підкріплювалися також рішеннями інших загальносвітових самітів та зібрань [2].

На сьогодні до спектру ключових питань розвитку бізнес-структур в контексті стабільного економічного розвитку, в першу чергу, варто віднести наступні: скорочення викидів та раціональне використання природних ресурсів в цілому; розвиток «зеленої» енергетики («зелених» технологій) – безпечних джерел отримання енергії; подолання соціальної нерівності в суспільстві (голод, дитяча праця, бідність); корпоративна соціальна відповідальність, волонтерство та соціальний захист та ряд інших.

Україна, як країна-учасниця ООН, також приєдналася до даного глобального процесу і вже в 2020 році звітувала про власні здобутки щодо досягнення цілей сталого розвитку.

В кожній виробничій сфері вітчизняної економіки виділяють свої особливості та пріоритети щодо принципів сталого розвитку. Наприклад, в аграрній сфері, підприємці мають орієнтуватися на дотримання специфічних вимог щодо збереження та примноження продуктивності земельних активів і біорізноманіття, використання водних ресурсів, обмеження застосування мінеральних добрив та хімічних засобів захисту рослин, використання відповідних видів палива сільськогосподарською технікою та електроенергії на потужностях в сфері переробки, забезпечення добробуту та здоров'я утриманих домашніх тварин та ін. Крім того, принципи корпоративного управління та відповідальності, добросусідство бізнесу з місцевими територіальними та громадськими формуваннями, комплаєнс, недопущення дискримінації, а також поширення найкращих практик відповідності Цілям серед постачальників та споживачів сільськогосподарської продукції мають знаходити своє застосування у поведінці агропідприємств на вітчизняному та міжнародних ринках, як базові правила поведінки та взаємовідносин.

Стала діяльність у сфері переробки продукції рослинництва та тваринництва стає основою для формування безпечної, поживної системи харчування, що може дієво запобігти проблемі голоду. В аграрній сфері виробництва, що історично слугувала джерелом отримання продуктів харчування, фактично, із покоління в покоління дотримувалися технологічних інновацій, що могли б забезпечити оптимізацію та покращення використання відповідних природних ресурсів, зокрема, водних, лісових та земельних, для передачі їх наступним поколінням.

Висновки. Сучасний сільськогосподарський сектор невпинно впроваджує інновації для просування сталого аграрного виробництва та підвищення сталості вітчизняної продовольчої системи, збагачуючи життя для потомків.

Першочерговими цілями сталого розвитку підприємців в аграрній сфері варто визначити наступні:

- стабільність та взаємна зацікавленість відносин великих аграрних компаній та фермерських господарств – навчання, консалтинг та ресурсна підтримка фермерів, постійність взаємозв'язку, допомога та підтримка з питань оптимізації витрат, підвищення продуктивності, реалізації продукції, збільшення стійкості до кліматичних змін та ін.;

- покращення якісних характеристик та збереження (примноження) площ якісних вітчизняних ґрунтів, розумне використання водних ресурсів та примноження біорізноманіття сільських територій;

- врахування територіальних особливостей та формування механізмів захисту інтересів сільського населення в системі харчування та широкій сфері аграрного господарювання;

- сталість розробок інновацій в аграрній сфері, на основі екологічних, трудових та соціальних стратегій розвитку довгострокових відносин.

Література:

1. Agnew K. The Power of Data to Advance the SDGs. Mapping research for the Sustainable Development Goals. Global Environment Manager, RELX. 2020,100.

2. Technical report by the Bureau of the United National Statistics Commission (UNSC) on the process of the development of an indicators framework for the goals and targets of the post-2015 development agenda / United National. 2015. 19 March. URL:[https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/6754Technical%20report%20of%20the%20UNSC%20Bureau%20\(final\).pdf](https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/6754Technical%20report%20of%20the%20UNSC%20Bureau%20(final).pdf).

© Башлай С. В.